

Нѣкои отъ българскитѣ търговци изъ Македония останали окончателно въ Австрия и тамъ, между сръбската сръдѣ, се посърбили. Такъвъ е билъ напр. Димитъръ Атанасиевичъ († 1790), главниятъ основателъ на първата сръбска гимназия въ Карловци. Тия търговци сжщо така не сж забравяли своята родина и сж били добри мецанти на българскитѣ монаси и учители, които спохождали австрийскитѣ земи.

Слѣдъ Жефаровича, въ австрийска Сърбия виждаме да отива бащата на българската история Паиси, който билъ родомъ отъ рилскитѣ прѣдѣли. Прѣзъ 1761 г. той работилъ въ сръбската патриаршеска библиотека въ Карловци, упжтванъ отъ сръбския историографъ, посърбения българинъ, Йованъ Раичъ,¹⁾ и на слѣдната 1762 г. написалъ своята прочута История славѣноболгарская.

Македонецъ е билъ и Хаджи Якимъ Кърчовски,²⁾ първиятъ български писателъ, който е захваналъ да печата отъ 1814 г. книги на новобългарско нарѣчие. Той учителствувалъ въ дебърския манастиръ Св. Иванъ Бигоръ, сетнѣ въ Кратово, а синоветѣ му продължили неговата дѣйностъ въ Крива-паланка, Кочани и други сѣверомакедонски градове. Неговитѣ книги сж писани на прѣстѣйшій ѣзыкъ болгарскій, а му помагатъ търговци и спомощници християни Штипскихъ и прочихъ грѣдѣвъ Болгарскихъ, които се изреждатъ въ края на книгитѣ му.³⁾

Отъ сѣверна Мекедония, отъ Тетовско, е билъ и другъ неговъ по-младъ сѣврѣмненникъ, Кирилъ Пейчиновичъ, който е продължилъ дѣлото на Хаджи Якима относно въвеждането на простонародния български езикъ въ книжнината. Едни отъ книгитѣ си той печаталъ въ Буда-Пеща, а други въ новоотворената българска печатница въ Солунъ. Парично му подпомагалъ попъ Коста Стошичъ отъ Призрѣнъ. Той е дѣйствувалъ въ родния си край, въ Тетовско и Скопско. Той пише на не книжнимъ ѣзыкомъ болгарскимъ, какъвто се говорилъ въ околноститѣ на Скопје и Тетово: на прѣсти ѣзыкъ болгарскій ... Скопскій и Тетовскій.⁴⁾

Къмъ първитѣ македанобългарски радѣтели и писатели е припадалъ и архимандритъ Теодоси Синаитски отъ

¹⁾ Документи, № 87, бѣлѣжка.

²⁾ Отъ с. Осломеви (Кичевско или Кърчовско). Мсб. III, 61.

³⁾ Документи, № 99.

⁴⁾ Документи, № 101.